

Bognár Péter

Minél kevesebb karácsonyt

VAJON VAN-E VALAMI CÉLJA ANNAK, HOGY EMBER ÉL A FÖLDÖN?

Kibontottam egy üveg gombát, mindenki vett belőle, aztán én is kiszedtem néhány csíkot a tányéromra. Nyolc óra múlt három perccel, és mi enni kezdtünk, épp lenyeltük volna az első falatot, amikor a fénycsövek kihunytak, és a bázisra teljes sötétség borult. A zavar csak egy pillanatig tartott, füstszag vagy más gyanús jel nem kísérte, így hát nem foglalkoztam a dologgal. A patak mellett gyűjtött hatalmas, citromsárga tapló íze csigára vagy csirkére emlékeztetett, és Lantos kijelentette, hogy most fogjuk megmérgezni magunkat, és a fiú tanácstalanul nézett Kozákra, csak hogy Kozák nem hagyta eltántorítani magát, feldőfött egy darabkát a villájára, és az olajos lét egy kis szelet kenyérrre csöpögtetve elsőként nyelte le a falatot, mert őszerinte ez a fajta igenis ehető, és ha jól készítik el, akkor ízletesnek mondható, csak akkor okozhat fáradékonytságot és kettőslátást, ha nem főzik ki rendesen, hányni pedig csak ritkán hány tőle az ember. Kinyitottam a könyvet, és hozzákezdtem a felolvasáshoz.

Ha egyszer a sors szeszélyéből kifolyólag úgy alakult, hogy reggel Nikiasz és Crassus története ugrott be, és az ő pusztulásukkal példálóztam Harasziéknak, akkor maradtam ennél, az ő életrajzukat vettem elő, rajtuk keresztül igyekeztem az irányításom alatt dolgozó állományt az emberi természet megismerésére szoktatni és szorítani, hogy kiismerjék magukat a világban, és a terepen már ne érje őket meglepetés. Nikiasz ugyanis ellene szavazott a szicíliai hadjáratnak, mondtam, és a vezérést csak a nép akaratának engedve, kényszerűségből vállalta el, viszont Crassus maga kereste a bajt, és azért gyűjtött hadsereget, hogy kirabolja a parthusokat. Olvasni kezdtem, egy-két részt kihagytam ugyan, de nem sokat, és előbb Nikiasz életét és cselekedeteit tanulmányoztuk, míg el nem értünk az athéni sereg szörnyűséges pusztulásáig, aztán Crassus történetét vettük végig, és az ő döntéseinek okát értelmeztem, mert hiszen az emberi jellem semmit se változik az idők folyamán, amilyenek ők voltak, olyanok vagyunk mi is. Lassan haladtam meg-megállva, és miután elmondtam, hogy Crassusnak végül a fejét és az egyik kezét is levágatta Szuréna, hogy testének ezt a két darabkáját postára adta úgymond, és Armeniába küldte, azután összehasonlítottuk a két hadvezér jellemét, mérlegre tettük őket, és megpróbáltuk megállapítani, vajon a római katonák szenvedtek-e többet, akiknek a parthusok nyílveszői átütötték a pajzsait, és átfúrták a kezüket meg a lábukat, és ilyen módon a földhöz szögezve pusztultak el, mint valami bogarak, vagy pedig az athéniak, akik az alatt a nyolc nap alatt, amíg az ellenség keresztűzében menekültek, a végén már sebesült harcostársaikat és barátaikat is kénytelenek voltak sorsukra hagyni, és mindenkit, aki magatehetetlenné vált, míg mind egy szálig oda nem veszte, hogy az a néhány, aki élve került a szürakuszaik fogságába, rabszolgaként végezze, és ott pusztuljon valamelyik kőbányában, mert hiszen nekik ez lett a sorsuk.

A gomba után kellemes íz maradt a számban, így hát amikor a felolvasás végére értem, és a lehetőségekhez képest megvilágítottam a hallottakat, vettem még egy

darabkát, aztán ők is ettek. Más történetekről is beszéltem nekik, ők pedig figyelmesen hallgatták a szavaimat, innen is, onnan is felhoztam egy-egy példát az emberi élet változóságára, és aztán hallgattunk egy darabig, a gomba elfogyott, és már csak kenyeret eszegettünk, teát ittunk hozzá. És akkor eltelt valamennyi idő, majd Lantos szólalt meg, megkérdezte, hogy melyik kezét vágták le Crassusnak, csakhogy ezt nem lehet tudni, és aztán Kozák kezdett beszélni.

A minap mozgó figyelő-jelző szolgálaton volt, mondta, és a hangja fáradtan csengett, és a szolgálat végéhez közeledve a Gaszner nevű polgártárs előtt állt meg az autóval. Még nem hajnalodott, és ő pihenni akart egy keveset, így hát lekapcsolta az autó világítását, majd hátraengedte az ülést, mondta. Minden csöndes volt és mozdulatlan, se kutyaugatás, se semmi, és már épp elhelyezkedett volna, amikor felvillant a ház sarkára szerelt, mozgásérzékelővel ellátott reflektor, és Gaszner úr jelent meg az udvaron. Teljesen fel volt öltözve, nagy ügyel-bajjal kivonszolt a garázból egy betonkeverőt, aztán megállt, és a kezeit dörzsölgette, mert fázott, majd eltűnt a sufnyiban, és egy gázpalackkal tért vissza, amelyre disznópörzsölő pisztoly volt kötve, aztán beindította a gépet, és meggyújtotta a pörzsölőt, a lánggal hevíteni kezdte a dobot, mint aki rosszat álmodott, és attól, amit látott, eszét vesztette és meghibbant. Kozák vett egy nagy levegőt, a villájával belekotort az üvegbe, de már csak lé volt benne, így hát evett egy falat kenyeret, és ivott rá egy korty teát.

A betonkeverő hangja énekhez hasonlított, mondta, mintha papok mormolnának egy hatalmas, üres templomban, és aztán eltelt valamennyi idő, a dob égre meredő szájából füst kezdett előszivárogni, aztán már nem is szivárgott, hanem gomolygott, mint valami kéményből, és Gaszner úr valóban úgy állt ott, akárha pap volna, aki áldozatot mutat be ismeretlen és sötét istenének, valamely titkos vétek miatt, vagy mint aki bizonyítékot semmisít meg, és nem akarja a véletlenre bízni a dolgot, ha egyszer annak, amit csinált, más értelmét nem igen lehetett látni.

Van ott a kertben egy hatalmas diófa, folytatta egy idő múlva Kozák, és azon a diófán baglyok ültek, amelyek vagy ott szoktak éjszakázni, vagy pedig a pörzsölő fényére gyűltek össze, de nem egy vagy kettő, hanem legalább tíz madár, kisebbek és nagyobbak egyaránt, és a legapróbb arasznai se volt, de ő is komolyan vette a dolgot, mintha tanúskodni gyűltek volna össze, vagy mintha ítéletet akarnának hozni az ember felett, és a szemüket hol kinyitották, hol pedig lehunyták, akárha gondolkoznának.

Kozák elhallgatott, és most Lantos szólalt meg, hogy ő is így járt, mert ő múlt nyáron napokon keresztül furulyaszóra ébredt. Furulyaszóra vagy valami ahhoz hasonlóra, és senkinek se mert szólni róla, mert már biztos volt benne, hogy megőrült, és hogy hamarosan vége az életének. Lantos elgondolkozott, mint aki nem találja a szavakat, és ivott egy korty teát. A végső ponton állt, mondta aztán, mert hiszen tudta, hogy furulyázni senki se furulyázhat odakinn, így hát biztos volt benne, hogy az, amit hall, csak az ő fejében létezik, mert ugyan ki érezne elég lelkerőt magában ahhoz, hogy felkeljen, ha nem muszáj neki, és a sötétségnek furulyázzon, és ugyan mi értelme volna az ilyesféle furulyázgatásnak, ha egyszer a sötétség nem foglalkozik mivélünk, mert mindegy neki, hogy mi furulyázunk-e vagy sem?

Egyik hajnalban aztán, amikor megint tisztán hallotta a furulyaszót, erőt vett magán, legyűrte a szorongást, és kimászott az ágyból, holott még éppen hogy csak világosodni kezdett, felöltözött, maga mellé vette a kutyát, és aztán elindult, mert elhatározta, hogy ha

törik, ha szakad, szembenéz saját magával. Olyan állapotban volt, mondta, hogy járni se igen tudott, mert rogyadoztak a lábai, és az izmok begörccsöltek a vádlijában, a kutyát rövid pórázon vonszolta maga mellett, és a szöges fojtó nyakörvet adta rá, csakhogy kifordítva, és úgy rángatta szegényt, hogy kis híján megfulladt. Szép volt a hajnal máskülönben, hűvös és tiszta, akkor zendítettek rá a feketerigók, és az árok szélén harmatos volt a fű, mondta, ő meg csak ment és ment a hang irányába, míg ki nem ért a faluból.

Lantos megint szünetet tartott, mint akinek nehezebbre esik folytatni, amit elkezdett, vagy mint aki magával viaskodik, és már megbánta, hogy belekezdett a történetbe. Ott, ahol nem sokkal korábban építeni kezdték a bicikliutat, egy markoló magasodott, mondta aztán, egy amolyan lánctalpas exkavátorszerűség, és az a markoló a korai időpont ellenére már munkába állt, és reumás fémteste minden balra fordulásnál és minden jobbra fordulásnál berezonált, attól függően pedig, hogy a kanál mennyire volt leeresztve, meg attól függően, hogy mennyi föld volt benne, hol magasabb, hol mélyebb hangot adott ki, mondta végül, és elhallgatott, mert hiszen minden ilyen egyszerű ezen a világon.

Aztán a fiú szólalt meg, és azt kérdezte, hogy végtére is mi volt a betonkeverőben akkor tehát, és mi hallgattunk, mert már mindhárman tudtuk a választ, és Kozák vállalt vont, ha egyszer magától ő se tudott rájönni. Csak ült az autóban, mondta, és nézett bele a sötétségbe, aztán visszajött a bázisra, és lerakta az autót, aztán hazament, kialudta magát, és csak másnap vagy harmadnap mert legközelebb arra menni, és hetek vagy talán egy hónap is eltelt, mire a presszóban megtudta, hogy Gaszner úr olvasásra adta a fejét, és hogy attól, amit a könyvben látott, valóban elment az esze, és újabban megpörköli a szóját az állatnak, mert ilyen módon kíván javítani a takarmány emészthetőségén, és mert így kívánja csökkenteni azoknak az összetevőknek az arányát, amelyek gátolják a hasznos anyagok felszívódását. Hallgattunk egy darabig, és már a tea meg a kenyér is elfogyott, igaz, nem is voltunk éhesek immár, sőt inkább hányingerszerű émelygést éreztünk, és Lantos ezt az émelygést a gomba számlájára írta, mert őszerinte jóval tovább kellett volna főznünk annak idején, Kozák viszont kijelentette, hogy a méregnek órákra volna szüksége, hogy felszívódjon, és hogy a gombát a saját kezével vágta le a fáról, aztán megint hallgattunk, és gondolatainkba merültünk, ki-ki a lehetőségei szerint, és ahhoz mérten, amit a természet juttatott neki. Vajon van-e valami célja annak, hogy ember él a földön, mondta akkor a fiú, vagy pedig csak úgy alakultunk ki, véletlenül, mint a többi áll.

